

Cơn Ác Mộng Của Người Già Trong Viện Dưỡng Lão

Trịnh Thanh Thủy

Ai cũng ao ước "ra đi" dễ dàng, nhưng mâu thuẫn là sợ chết hơi sớm... hơn mình nghĩ. Mà chết hơi... muộn thì đọc bài này sẽ biết thêm....như vậy đó!!!!

Thật vậy, “Viện dưỡng lão” hay “Nursing Home” từ lâu đã là cơn ác mộng của người già, người bệnh cũng như những người mất năng lực tự vệ. Hai chữ “Nursing Home” là hai từ đánh thốc vào tim tạo nên các cơn kinh hãi của các cụ cao niên. Trên trang mạng chuyên môn về Nursing Home, “Consumer affair Complaints & Review” nơi người dân có thể kiện cáo, phàn nàn về những vấn đề tắc trách, ngược đãi người già của các viện dưỡng lão, đã đăng tải và nêu ra những vấn đề nghiêm trọng cần được mọi người quan tâm.

Những viện dưỡng lão ngày nay có quá nhiều nhân viên thiếu khả năng chuyên môn, ít nhiệt tâm và không được huấn luyện kỹ lưỡng. Việc điều hành của các nhà dưỡng lão hầu hết đều kém và thiếu sự sắp đặt. Con số người bị ngược đãi, bỏ mặc trên cả hai phương diện sinh lý lẫn tâm lý đã lên tới con số hàng chục ngàn người, và còn tăng hơn với sự cắt giảm tài trợ của chính phủ hiện nay do ngân quỹ tài chính thiếu hụt. Họ bị bỏ mặc với những cơn đau trong nhà dưỡng lão như bị quăng vào một thùng rác và chịu đựng những bệnh nhiễm trùng đe dọa tới mạng sống. Họ còn bị bắt nín lặng, khỏi than phiền, kêu cứu hay la lối trước các cơn đau, rối loạn tâm thần hoặc tuyệt vọng, bằng cách được cho uống thuốc an thần một cách rất thân thiện.

Tôi được một người bạn từng là cựu điều dưỡng viên trong viện dưỡng lão ở Quận Cam, Hoa Kỳ, cho biết và xin kể lại những câu chuyện thật về việc đối xử tệ hại các cụ cao niên ở đây cho bạn đọc xem ở phần cuối bài.

Sự bê bối của các viện dưỡng lão đã được che đậy một cách khéo léo trước con mắt

công luận nên có rất nhiều trường hợp các cụ bị bỏ bê và ngược đãi mà không ai biết. Tất cả mọi việc xảy ra đều do việc thiếu tài trợ, thiếu công quỹ, thiếu nhân lực, thiếu huấn luyện và thiếu sự thanh tra thường trực.

Có những thân nhân của người bị ngược đãi báo cáo và than phiền về việc các cụ bị ngược đãi với ban quản trị, đã bị làm khó dễ, bị trừng phạt hay bị ngăn chặn khi vào thăm các cụ với lý do là làm trở ngại điều hành của viện. Chính bản thân người bị ngược đãi còn bị trả thù bằng nhiều cách thâm độc mà người mất bản năng tự vệ không sao chống trả được. Như trường hợp một cụ bà sợ đòn thù mà không dám báo cáo gì, dù thấy người chồng yêu quý của mình bị bực đãi vì các cụ chẳng có con cái để tí tê kể lể, hay có cũng chẳng bao giờ chúng màng viếng thăm.

Nhắc đến viện dưỡng lão ai cũng sợ nhưng tại sao con số người già và bệnh bị đưa vào đó ngày càng tăng vì nhiều lý do.

Hoa Kỳ hiện nay có khoảng 36 triệu người già trên 65. Với thế hệ “Baby Boomer” lần lượt về hưu cho tới năm 2050, con số các cụ cao niên sẽ tăng cỡ 86.7 triệu. Do đó, với số lượng người già cao như vậy, nhu cầu đòi hỏi thêm các viện dưỡng lão có dịch vụ chăm sóc y tế thường trực là điều tất yếu.

Hiện nay vào khoảng 91% của 1,650,000 người ngụ cư trong viện dưỡng lão tại Mỹ là người già trên 65 tuổi. Hơn phân nửa các cụ có số tuổi từ 85 trở lên. Hầu hết những trường hợp được đưa vào đây do những nhu cầu bệnh lý đòi hỏi phải có sự trợ giúp thường trực của y tá hay vật lý trị liệu mà chỉ các viện mới có khả năng cung cấp. Những người bệnh này thường đã bị hàng loạt những bệnh mất năng lực về thể chất lẫn tinh thần hoặc họ có thể yêu đến nỗi không thể di chuyển, tự tắm rửa hay tự ăn uống được. Nhiều người trong số này được xem như những bệnh nhân cần có người chăm sóc suốt đời vì họ không bao giờ có thể hồi phục để có thể tự chăm sóc lấy mình và khả dĩ có thể cho về nhà được. Tương lai của họ một là sẽ chết trong viện, bị chuyển vào nhà thương khi bệnh nghiêm trọng và chết ở đó hay bị trả về viện để chết. Trung bình cứ mỗi 100 cụ ở viện dưỡng lão trong chu kỳ một năm, có 35 cụ sẽ chết, 37 cụ khác bị đưa vào nhà thương nơi các cụ có thể chết ở đó, được bình phục hay trở về viện.

Theo một bài báo cáo về sự ngược đãi trong Viện dưỡng lão của phóng viên Vince Gonzales, đài CBS thì người Mỹ rất sợ phải vào Nursing Home. Đó là nơi cuối cùng mà bất đắc dĩ họ phải đi vào. Một cụ già 85 tuổi khi không thể sống một mình được nữa mà con cái ngại ngần khi phải mang cha mẹ về chăm sóc thì “cái gì đến, nó phải đến thôi.” Cụ Alice Oshatz bắt đầu khóc khi được hỏi cụ nghĩ sao khi cụ trở thành một người bị phế thải trong viện dưỡng lão.

Việc bê bối của các Viện dưỡng lão không phải là vấn đề riêng của Mỹ mà nó cũng

xảy ra ở các nước khác như Gia Nã Đại, Úc và cả ở Việt Nam. Viện nghiên cứu thông tin y tế Canada cũng có những công bố báo cáo cho biết, trong số những người già của Canada sống lâu dài tại viện dưỡng lão, có tới 44% mắc chứng trầm cảm, tình trạng thể chất và chất lượng cuộc sống đều không tốt đẹp. Theo bản cáo trạng của hiệp hội Ontario Federation of Labour thì các người già cư ngụ tại các viện dưỡng lão bị để nằm hàng giờ với tã ướt sũng nước tiểu.

Riêng những người già tị nạn Việt Nam ở đất Mỹ cũng rất sợ bị đưa vào viện dưỡng lão. Khi các cụ lớn tuổi thường tìm về các nơi có nhiều người Việt để ở. Họ hoặc ở chung với con cháu hay ở trong các chung cư dành cho người già với lợi tức thấp. Có cụ ở trong các khu nhà tiền chế (mobile home) và vui thú điền viên ở đó. Nhưng khi tuổi thọ tăng cao, thì sức khỏe các cụ xuống dần và lúc đối đầu với bệnh nặng ắt hẳn phải tới. Chuyện không thể tự chăm sóc lấy mình sẽ đương nhiên xảy ra khi bệnh trạng các cụ tới thời kỳ nghiêm trọng. Xác suất con số người thân vì phải mưu sinh hay bận rộn không có thời giờ chăm sóc các cụ được rất cao. Con số các cụ có người thân khá giả, thuê y tá hay điều dưỡng đến nhà ăn ở, nấu nướng và chăm sóc cho không nhiều. Các cụ thường bị lẫn, mất trí nhớ không nhận ra được cả người phối ngẫu hay người nhà và còn không cho họ tới gần. Cụ thì đôi tính trở nên khó khăn, gắt gỏng, nghi ngờ tất cả mọi người do trầm cảm hay phản ứng phụ của thuốc hoặc do hậu quả của các cơn đau hành hạ. Điều quan trọng nhất là có nhiều cụ cần sự theo dõi thường xuyên của y tá mà điều kiện tài chánh của con cái không đài thọ nổi, thế là các cụ bị đưa vào viện dưỡng lão.

Những cụ lo xa thường về hẳn bên VN ở, để có con cháu hay người làm chăm sóc dùm. Tuy nhiên điều kiện y tế và vệ sinh bên VN kém và thiếu chuyên môn. Trong trường hợp nếu các cụ bị lâm vào các tình trạng mất năng lực hay trong tình huống khẩn cấp mà không được chăm sóc y tế chu đáo hoặc kịp thời, nguy cơ rủi ro xảy ra cho tính mạng rất cao. Thành ra được cái này lại mất cái kia. Phần quan trọng nhất là chi phí y tế bên VN các cụ hay người nhà phải tự trả, trong khi ở Mỹ, nếu là công dân trên 65 tuổi hầu như các dịch vụ y tế chính phủ đài thọ gần hết.

Trong một cuộc phỏng vấn về Nhà dưỡng lão cho người già, Thạc sĩ Đặng Vũ Cảnh Linh phát biểu:

“Việt Nam có thuận lợi trong vấn đề chăm sóc người cao tuổi khi văn hóa truyền thống coi trọng đạo lý “kính già”, được xây dựng trên tinh thần “trọng lão, trọng xỉ”. Tuy nhiên vấn đề này cũng có khá nhiều khó khăn, tồn tại. Khi ngày nay các giá trị gia đình khủng hoảng, mâu thuẫn thế hệ gia tăng đã dẫn đến tình trạng nhiều người cao tuổi không sống cùng với con cháu hay con cháu bỏ rơi cha mẹ, chối bỏ trách nhiệm chăm sóc người cao tuổi. Ở góc độ xã hội, nhà dưỡng lão, cơ sở xã hội, dịch vụ của chúng ta còn thiếu, phát triển còn lộn xộn, thiếu quy hoạch và chưa đáp ứng yêu cầu về chất lượng, tiêu chuẩn chăm sóc. Trình độ, năng lực của cán bộ y tế, điều

dưỡng viên cũng còn hạn chế. Giá các dịch vụ tư nhân còn quá cao so với túi tiền của người cao tuổi....”

Ngoài ra, Ông Nguyễn Tuấn Ngọc, Giám đốc Trung tâm chăm sóc sức khỏe người cao tuổi Từ Liêm cho biết, “chữ “nhà dưỡng lão” ở Việt Nam còn chưa chuẩn. “Ở đây, chỉ nên gọi là các Trung tâm chăm sóc và nuôi dưỡng người cao tuổi thì đúng hơn.”

Trong một bài báo, vấn đề cấu tạo và chăm sóc người già không đúng mức ở các nhà dưỡng lão VN cũng bị phanh phui giống hệt ở nước ngoài.

Ở Mỹ, nếu có thì giờ nghe chuyện thì có khoảng 300 triệu câu chuyện kinh khủng để kể về viện dưỡng lão. Người nào trong đó cũng có tâm sự cần thổ lộ. Lý do tại sao có quá nhiều chuyện để kể bởi vì viện dưỡng lão giống như một tàn dư hay một phế tích. Lẽ ra Viện dưỡng lão là nơi chăm sóc bệnh nhân và người già nhưng thực tế nó biến thành một cái xưởng dịch vụ, nơi mà người ta được cung cấp dịch vụ nhưng nghệ thuật chăm dưỡng thì bị bỏ quên. Đây là bi kịch của hàng triệu công dân Hoa Kỳ.

Sau đây là những câu chuyện kể lại của một cựu điều dưỡng viên trong một viện dưỡng lão ở Quận Cam Hoa kỳ. Xin phép bạn đọc cho tôi được dấu tên vì những câu chuyện này có thật và đây là ý kiến của một cá nhân nên tôi đã ghi lại với một sự dè dặt như thường lệ.

Ở Orange County, các viện dưỡng lão từ xưa đến nay vẫn do người bản xứ làm chủ và điều hành. Viện thường được chia làm hai khu chính là thường xuyên và bán trú, cùng nhiều khu phụ. Khu thường xuyên dành cho các cụ ở thường trực. Khu bán trú dành cho những bệnh nhân sau khi được giải phẫu ở nhà thương, không đủ tiền lưu lại vì bệnh phí rất cao, nên phải chuyển vào để nằm chờ. Khi bình phục họ sẽ về nhà. Những khu phụ như khu chuyên về phổi, suyễn, hay có khu lẫn lộn cả khuyết tật bẩm sinh. Họ có sắp các khu theo sắc tộc, như khu dành cho người da trắng, khu cho người Việt Nam, Đại Hàn...v...v... Nếu thiếu phòng, bệnh nhân phải nằm bất cứ khu nào còn trống. Khi người VN vào đông, các cụ được nhà bếp dành đặc ân cho nấu riêng món ăn Việt. Tuy nhiên, các món Việt chỉ dành cho buổi trưa và tối, còn điểm tâm ban sáng vẫn phải ăn chung các món Mỹ. Các bệnh nhân đặc biệt phải ăn kiêng thì nấu riêng. Ở đây điều dưỡng viên VN ít nên bị điều đi phục vụ toàn viện, không cứ gì phải chăm sóc trong khu có người Việt. Họ thường được gọi đến để thông dịch. Khi khu VN có đông bệnh nhân tới ở, điều dưỡng Việt ưu tiên được làm ở đó.

Theo điều luật định của riêng tiểu bang California, mỗi viện dưỡng lão phải có đủ nhân viên săn sóc cho bệnh nhân, nhất là các dịch vụ khẩn cấp. Một viện có khoảng 100 giường trở lên, mỗi bệnh nhân phải được y tá săn sóc ít nhất 3.2 tiếng mỗi ngày. Y tá phải có bằng như RN, LPN, hay LVN. Những điều dưỡng viên cần có bằng

CNA(certified nursing assistant) với nhiệm vụ trợ giúp y tá và các nhân viên y tế săn sóc bệnh nhân. Khi chính phủ state board phái người xuống kiểm tra (thường vào buổi sáng), viện dưỡng lão hay mướn và dôn điều dưỡng lại cho đông và cho một điều dưỡng chăm khoảng 13 người theo luật định để che mắt, và quay phim. Khi điều tra viên đi, tới ca chiều điều dưỡng viên bị giảm xuống và phải chăm tới 16,17 người bệnh. Ca tối lại còn tệ hơn chăm tới 20 bệnh nhân. Vì nhiều việc quá, điều dưỡng viên làm không xuể, bệnh nhân chắc chắn bị xao lãng và bỏ quên.

Thường thì không ai thích làm cho viện dưỡng lão, những điều dưỡng có bằng hay có kinh nghiệm hay tìm chỗ nhẹ nhàng hơn mà làm. Do đó, các Viện dưỡng lão luôn thiếu người và họ phải tìm những người được đào tạo cấp tốc ở các trung tâm dạy nghề. Những người này đóng học phí cao hơn bình thường và chương trình giảng dạy chỉ trong vài tuần lễ, nên họ được giảng dạy qua loa để mau tốt nghiệp đi làm cho nhanh.

Vì được đào tạo cầu thả nên các điều dưỡng viên này mất căn bản. Họ thường không theo đúng trình tự của việc chăm sóc bệnh nhân. Họ lại bị sức ép của công việc quá nhiều, nên có nhiều người mất cả đạo đức nghề nghiệp. Họ làm việc ẩu tả và dối trá. Chẳng hạn sáng sớm phải rửa mặt, tắm rửa rồi thay tã và quần áo cho bệnh nhân nhưng họ chỉ làm qua loa lấy lệ, cho xong việc. Có khi nước chưa được ấm, họ xối đại nước lạnh khiến bệnh nhân bị ướt, rét, sung phổi mà chết. Họ cũng không thay tã theo qui định. Lúc trước, khi chưa có chính sách tiết kiệm, viện cho tối đa một ca (8 tiếng), mỗi bệnh nhân được thay 3 tã, giờ chỉ còn có 2. Thế mà họ cũng làm biếng không thay, để người bệnh ướt đẫm từ sáng tới chiều. Điều dưỡng ca chiều vào, thấy bệnh nhân bị thối tha, khó chịu khóc lóc quá nên ca chiều phải thay. Những điều dưỡng có lương tâm thấy bệnh nhân nào tiểu ít họ dấu tã đi để dành thay cho những người tiểu nhiều. Tã mà để lâu không thay, da sẽ bị nhiễm trùng, lở loét. Có người lúc mới vào không sao, ở lâu trong viện da bị ghẻ lở nom rất ghê sợ. Có những bệnh nhân bất lực không cử động được, bị bỏ quên từ sáng tới chiều, từ chiều tới tối, không được trở mình, máu chỗ nằm không lưu thông, da mềm đi biến thành mủ hay ghẻ trông thật tội.

Người già thường có giấc ngủ trưa, điều dưỡng phải cho họ đi nghỉ trưa. Tuy nhiên, vì làm biếng họ để bệnh nhân ngủ gà ngủ gật trên xe mà không đẩy họ về phòng cho lên giường như qui định.

Lúc về già, nhiều người răng yếu hay rụng, khi được đút ăn họ ăn rất chậm. Đôi khi vì buồn phiền các cụ không muốn ăn, điều dưỡng có quá nhiều việc, lại hết giờ, không đủ kiên nhẫn, họ chỉ đút qua loa nên các cụ trong đó ốm o, gầy mòn và bị đói thường xuyên. Họ làm hết việc thì về rớt cuộc bệnh nhân là người bị thiệt hại.

Ngoài ra còn xảy ra nạn kỳ thị đối với bệnh nhân. Người nào ít có hay không người thân tới thăm hoặc để mắt tới thường xuyên, cơ hội bị bỏ quên rất cao. Các cụ đó có

nhấn chuông mời tay, đòi thay tã hay giúp đỡ đều bị lờ đi đến phút chót khi điều dưỡng sắp hết ca, họ mới trở lại thay tã cho. Khi các cụ phản đối hay thưa gởi sẽ bị trả thù hèn hạ bằng nhiều cách mà hành hạ là một thí dụ điển hình. Khi được đưa từ giường qua xe hay từ xe qua giường, họ bị liệng nặng tay như quăng một món đồ. Người bệnh có đau chỉ biết khóc thâm và chịu câm nín, không dám báo cáo vì càng khiêu nại càng bị trả thù dã man hơn. Tuy nhiên những điều dưỡng Việt trong đó đa số có lương tâm và đạo đức nghề nghiệp và đối xử ít tệ bạc hơn. Nhưng đâu phải tất cả các điều dưỡng viên là người Việt mà có đủ các sắc dân, nhất là những điều dưỡng viên nam người Mỹ Tây Cơ. Vì cần tiền, họ làm 2 ca, thường là ca chiều và ca đêm. Làm một ca đã mệt, khi ca kế tới, họ tìm chỗ ngủ để nghỉ. Công việc dĩ nhiên bị bê trễ, họ ngại trang bằng cách lấy chăn mền tăn chung quanh bệnh nhân và có ai tới kiểm tra hay y tá ghé mắt đến, đều yên chí thấy mọi thứ tươm tất sạch sẽ nên bỏ đi, đâu biết rằng bệnh nhân nằm đó bên dưới đầy nước tiểu và phân.

Còn trường hợp cho uống thuốc lộn nữa. Nếu ban điều hành phác giác, người làm lỗi sẽ bị đuổi, không thì thôi. Với những bệnh nhân hay phàn nàn đau nhức, bấm chuông hoài, có khi họ bị cho uống thuốc giả hay thuốc an thần để khỏi tiếp tục kêu ca. Có những trường hợp bệnh nhân vì bị cho vào nhà dưỡng lão nên buồn khổ quá mà trở nên lâm lẫn hoặc đã bệnh còn tăng thêm bệnh vì kiêng thêm chứng trầm cảm.

Những người từng làm việc cho Viện dưỡng lão, những người khách đến thăm viện và quan trọng nhất là những người già sống trong viện, tất cả đều ước mơ các Viện dưỡng lão được thay đổi. Thay đổi làm sao để khi nghĩ tới, nhắc đến, nó không còn là một cơn ác mộng của tuổi già. Đường lối điều hành Viện cần phải tổ chức lại sao cho hữu hiệu. Các y tá và điều dưỡng cần phải được cắt bớt việc. Khi ít bận rộn họ mới có thì giờ để ý và chăm sóc kỹ hơn cho các cụ. Nếu các cụ có muốn tâm sự, họ có thời giờ để lắng nghe. Mà khi các cụ có nơi để kể lể, tâm hồn sẽ phơi phới, đỡ thấy cô đơn buồn khổ nhiều. Phần tâm lý được chăm sóc, bệnh ất hẳn thuyên giảm. Vấn đề lương tâm và đạo đức nên đặt ra ở đây cho ban quản đốc dù mục đích tối hậu là thương mại. Cần giải quyết, quan tâm và lắng nghe những tiếng chuông kêu của bệnh nhân nhiều hơn. Nên có thức ăn đêm dự phòng trong trường hợp khẩn thiết khi có cụ đói bụng.

Riêng nhịp cầu thông cảm giữa người già và con cái phải được thiết lập ngay từ lúc các cụ chưa được đưa vào viện dưỡng lão. Các cụ cần sửa soạn tâm lý khi đến lúc phải vào viện dưỡng lão mà không cảm thấy quá buồn khổ. Vì càng buồn khổ thì bệnh trầm cảm sẽ làm bệnh tật thêm trầm trọng. Thời buổi kinh tế khó khăn, việc làm khó kiếm, có việc thì quá bận rộn nên con cái bắt buộc dĩ mới đưa cha mẹ vào đó. Có nhiều cụ vì sống chung với con cái quen rồi vào đó quá bất mãn, lại cô đơn nên chửi rủa

suốt ngày, chửi con cái xong quay qua chửi cả nhân viên trong viện, càng chửi càng bị ghét, càng bị bỏ bê.

Mỗi viện dưỡng lão nên có một khu vườn nhiều cây xanh để người già có cơ hội tiếp xúc với thiên nhiên, thở dưỡng khí trong lành. Giấc mơ của người già sẽ thành sự thật khi họ được ngồi trên xe lăn được chăm sóc chu đáo trong một khu vườn có chim hót líu lo, sóc chạy tung tăng, đâu đó là tiếng cười đùa khanh khách của vài đứa trẻ. Đời sống thần tiên và êm ả thế ai không muốn sống và vào viện?

Trịnh Thanh Thủy

Tài liệu tham khảo

-Tracking Abuse In Nursing Homes

<http://www.cbsnews.com/stories/2002/01/31/health/main327525.shtml>

-Vấn đề chăm sóc người già tại các viện dưỡng lão Gia nã đại

http://tintuccaonien.com/docs/docs_9/9_2_19.htm

- About Nursing Homes

http://www.longtermcarelink.net/eldercare/nursing_home.htm

-The House That Terror Built

http://www.consumeraffairs.com/nursing_homes/ch_nursing_homes.html

-Gửi mẹ già vào trại dưỡng lão vì... hay chửi tục

<http://docbao.vn/News.aspx?cid=14&id=86007&d=22022011>

-Trung tâm dưỡng lão hay chỉ là nơi “trông già”?

http://suckhoesinhnan.org/index.php?option=com_content&view=article&id=591:trung-tam-dng-lao-hay-ch-la-ni-trong-gia&catid=151:u-xo-tien-liet-tuyen&Itemid=542